

Till: Justitiedepartementet

Diarienummer: Ju2025/00072

Remissyttrande från: Sveriges Kvinnoorganisationer

Datum och ort: 2025-04-24, Stockholm

## Remissvar av betänkandet SOU 2025:2

### Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter

**Sveriges Kvinnoorganisationer är en partipolitiskt obunden paraplyorganisation för kvinnorörelsen i Sverige. Nedan följer vårt yttrande över SOU 2025:2 – Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter. Yttrandet har beretts av Susannah Sjöberg, Generalsekreterare Sveriges Kvinnoorganisationer.**

#### **Sveriges Kvinnoorganisationers samlade bedömning**

Sveriges Kvinnoorganisationer väljer att i sitt remissvar enbart svara på de delar i betänkandet som rör kommitténs förslag angående rätten till abort.

Sveriges Kvinnoorganisationer anser att utredningens förslag att skriva in rätten till abort i grundlagen behöver förtydligas så att det framgår på vilket sätt en grundlagsändring stärker kvinnors rätt till abort i praktiken samt rättigheten att aldrig diskrimineras på grund av kön. För att skyddet ska vara starkt i praktiken krävs en stark *abortlag* som är tydlig med att aborträtten är en könsbaserad rättighet som gäller kvinnor samt tillgänglig hälso- och sjukvård av god kvalitet i hela landet.

Sveriges Kvinnoorganisationer avstyrker vidare starkt användandet av begreppet "*den som är gravid*" så som föreslås i betänkandet. I det fall en grundlagsändring ska genomföras måste det framgå att lagen gäller kvinnor.

I betänkandet föreslås att det i 2 kap. 25 § första stycket RF läggs till två bestämmelser som innebär att det för andra än svenska medborgare här i riket får göras särskilda begränsningar genom lag i fråga om rätten till domstolsprövning och rätten att avbryta en graviditet. Sveriges Kvinnoorganisationer avstyrker denna del av kommitténs förslag. Friheten och rättigheten för kvinnor som vistas i Sverige att bestämma över sina kroppar måste gälla alla, oavsett medborgarskap.

Det är Sveriges Kvinnoorganisationers samlade bedömning att betänkandet inte i tillräckligt stor utsträckning redovisar på vilket sätt ett grundlagsskydd ger något skydd utöver det som redan finns genom abortlagen.

### 5.8.1 Rätten till abort bör ges grundlagsskydd

*Kommitténs bedömning:*

*Skyddet för aborträtten bör stärkas genom att rätten till abort ges grundlagsskydd.*

Abort regleras i abortlagen (1974:595), vilket är en rättighetslag för den gravida kvinnan som begär abort. Abortvård måste tillhandahållas på begäran medan övrig hälso- och sjukvård regleras i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Att aborträtten fastslås i grundlagens fri- och rättighetskapitel medför att aborträtten fastslås som en fri- och rättighet. Det kan ses som en markering från beslutsfattarna kring kvinnors rätt till fri abort och ett starkare skydd för *rätten* till abort än vad enbart nuvarande abortlagstiftning medför. Att aborträtten grundlagsskyddas med hänvisning till att närmare reglering meddelas i lag innebär att det *"vid varje tidpunkt ska finnas en reglering i lag som innebär att aborträtten skyddas"*.

Formuleringen av den grundlagsskyddade aborträtten följer hur det svenska rättighetsskyddet i övrigt är uppbyggt. Det innebär också att förslaget är tämligen odetaljerat vad gäller till exempel fram till vilken vecka abort ska få utföras. Utredningen skriver bland annat *"En detaljerad grundlagsreglering av rätten till abort, som t.ex. anger en veckogräns för fri abort och förutsättningarna för s.k. sen abort, skulle innebära ett stort avsteg från svensk grundlagstradition och avvika från övriga fri- och rättigheter i 2 kap. RF när det gäller utformning och detaljeringsgrad."*

Sveriges Kvinnoorganisationer anser att det finns en risk att ett införande av grundlagsskyddad aborträtt enbart blir en symbolhandling som förvisso kan ge frågan en starkare ställning i den politiska debatten. För att skyddet ska vara starkt i praktiken krävs dock mer. Det krävs en stark *abortlag* som är tydlig med att aborträtten är en könsbaserad rättighet som gäller kvinnor samt tillgänglig hälso- och sjukvård av god kvalitet i hela landet. Förslaget så som det är formulerat idag innebär inte att kvinnors rätt till en *god och säker* abortvård tryggas.

De hot mot aborträtten som finns på olika platser runt om i världen finns inte i Sverige idag. Precis som utredningen fastslår har aborträtten ett starkt stöd bland folket och samtliga partier i Sveriges riksdag står bakom abortlagstiftningen. Hotet mot kvinnors rättigheter kommer inte heller enbart från de som vill begränsa kvinnors reproduktiva rättigheter, utan det kommer också från de som förespråkar könsblindhet i relation till kvinnors reproduktiva rättigheter.

### 5.8.2 Regleringens utformning

*Kommitténs förslag: Grundlagsskyddet bör utformas som ett krav riktat till lagstiftaren med innebörden att den som är gravid ska ha rätt att avbryta sin graviditet enligt bestämmelser som meddelas i lag.*

Sveriges kvinnoorganisationer avstyrker att grundlagen ändras på det sätt som föreslås där "den som är gravid" används. Om grundlagsändringen ska genomföras måste det framgå att lagen gäller kvinnor. Begreppet "den som är gravid" fjärrar den föreslagna lagtexten från den som är rättighetsbäraren, vilket är kvinnor i enlighet med Kvinnokonventionen (CEDAW). Att använda begreppet "den som är gravid" undandrar också betydelsen av nuvarande abortlagstiftning som genomgående använder kvinna.

Kvinnokonventionen är en kärnkonvention och i dess inledning tydliggörs att kvinnors roll i reproduktionen ska inte utgöra grund för diskriminering. Aborträtten handlar just om kvinnors roll i reproduktionen och aborträtten är en könsbaserad rättighet. Vidare anger artikel 1 CEDAW att diskriminering av kvinnor ska avse varje åtskillnad, uteslutning eller inskränkning som görs på grund av kön.

Att använda begreppet "den som är gravid" går också emot jämställdhetsintegrering som strategi, som är den strategi alla regeringar oavsett färg varit överens om för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Dessa i sin tur handlar om kvinnor och män. Att utredningen föreslår "den som är gravid" är ett allvarligt avsteg mot detta, i synnerhet eftersom abort handlar om kvinnor.

## **10 Övriga författningsfrågor**

*Kommitténs förslag:*

*Bestämmelserna som gäller skydd mot diskriminering läggs samman i en paragraf. För andra än svenska medborgare här i riket får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om rätten till domstolsprövning och rätten att avbryta en graviditet. Vissa följdändringar görs med anledning av kommitténs förslag.*

Utredningen skriver i betänkandet att:

*"Liksom i fråga om andra grundläggande fri- och rättigheter kan det inte uteslutas att det kan finnas anledning att genom bestämmelser i lag begränsa dessa rättigheter för utländska medborgare. Bestämmelser som möjliggör sådana särskilda begränsningar finns i 2 kap. 25 § RF. **Kommittén föreslår därför att det i 2 kap. 25 § första stycket RF läggs till två bestämmelser som innebär att det för andra än svenska medborgare här i riket får göras särskilda begränsningar genom lag i fråga om rätten till domstolsprövning och rätten att avbryta en graviditet. Om inte annat följer av sådana särskilda föreskrifter likställs andra än svenska***

*medborgare som befinner sig här i riket med svenska medborgare när det gäller dessa rättigheter.”*

Idag ingår abort i vård som inte kan anstå och är därmed en rättighet för alla kvinnor som vistas i Sverige. Sveriges Kvinnoorganisationer ser med stor oro på att detta skulle ändras om aborträtten grundlagsskyddas. Aborträtten måste, som i dag, gälla alla kvinnor som lever och verkar i Sverige, oavsett medborgarskap så som asylsökande och papperslösa kvinnor mm. Det är redan idag möjligt att införa sådana begränsningar för vissa kvinnor genom vanlig lag. Skillnaden är att statens rätt att begränsa aborter för vissa kvinnor nu föreslås grundlagsskyddas.

Sveriges Kvinnoorganisationer avstyrker i sin helhet denna del av kommitténs förslag och i det fall detta är en förutsättning för att grundlagsskydda aborträtten måste förslaget stoppas i sin helhet. Friheten och rättigheten för kvinnor som vistas i Sverige att bestämma över sina kroppar måste gälla alla, oavsett medborgarskap.